

Аналіз мовы твораў Алены Брава дае падставу гаварыць пра ўласна жаночую прозу, у якой выкарыстоўваюцца ўласцівыя гэтаму тыпу пісьма асаблівасці: вялікія разгорнутыя сказы і складаныя канструкцыі, значная колькасць інтанацыйна-афарбаваных сказаў пераважна клічнага характару, рытарычныя пытанні, амаль поўная адсутнасць жарганізмаў, нешматлікія эўфемізмы, частае ўжыванне памяншальна-ласкальных форм слоў.

Бязлітасная фізіялагічнасць аповеду А. Брава, на якую ўказала ў сваім артыкуле Ірына Шаўлякова, адносіцца непасрэдна да рэалістычнага ўзнаўлення жыццёвых сітуацый, якія часам носяць аўтабіяграфічны характар [2]. Ніякай мужчынскасці ў творчасці Алены Брава няма. Яе проза цалкам жаночая, пачынаючы ад спецыфікі ўзнятых праблем і заканчваючы гендарнымі асаблівасцямі стылю пісьменніцы.

Такім чынам, лічым памылковым вызначэнне прозы Алены Брава як “мужчынскага пісьма”.

Літаратура

1 Чарнякевіч, Ц. У зачараваным царстве жаночасці / Ц. Чарнякевіч // Маладосць. – 2011. – № 11. – С. 86–88.

2 Шаўлякова, І. Міфалогія (светла)ценьяў [Электронны рэсурс] / І. Шаўлякова. – Рэжым доступу: <http://balachonau.puls.by/szaulakova-mifalohija-svetlacioniau.html>. – Дата доступу: 24.04.2014.

О. О. Данченко

Науч. рук. **Е. И. Холявко,**
канд. филол. наук, доцент

СЛОВО КРАСОТА И ЕГО СИНОНИМЫ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Красота – это высшая эстетическая оценка явлений окружающей человека действительности, самого человека или созданного им произведения искусства. По определению В. И. Даля, «соединение истины и добра рождает премудрость в образе красоты» [1, с. 186].

Слово *красота* образовано от прилагательного *красивый*, исторически связанного с глаголами **kresati* и **krěsiti*. У истоков значения **krasa* – ‘жар (огненный), блеск’, глагол **kresati* устойчиво обнаруживает значение ‘высекать искру (огонь)’, а семантика **krěsiti* – ‘оживлять, освежать; воскрешать’ и факультативно – ‘сверкать, искриться’. Архесема *огня* является преобладающей. Слово *краса* первоначально заключало в себе идею достижения организмом девушки такого расцвета, который позволял ей стать матерью [2, с. 95–97].

В современном русском языке абстрама *красота* полисемична. Её семантическая структура (‘свойство’, ‘пригожий (как внешне, так и внутренне)’, ‘красивая, привлекательная наружность’, ‘комбинация качеств, доставляющих удовольствие и радость чувствам’, ‘отвлеченное понятие’) сформировалась не сразу. Семантический объем исторически менялся. Например, доминирующее в древнерусский период значение ‘доброта’ квалифицируется как устаревшее.

Слово *красота* вступает в различные системные отношения. В современном русском языке *красота* является синонимом следующих слов: *прекрасное; живописность, красивость, лепота, благолепие, краса, миловидность, пригожесть, смазливость* [3, с. 203].

Показательна связь со словом *великолепие* (от *великий* – ‘большой, значительный’ и *лепый* – ‘красивый’). Слово *лепота* является устаревшим и имеет значение ‘красота,

великолепие’, происходит от прилагательного *лепый*, образованного от *лепить*, первоначально ‘прилегающий, липнувший’, затем ‘подходящий, хороший, красивый’.

Литература

- 1 Хогарт, У. Анализ красоты / У. Хогарт. – Л.: Искусство, 1987. – 144 с.
- 2 Маковский, М. М. Удивительный мир слов и значений: Иллюзии и парадоксы в лексике и семантике / М. М. Маковский. – М.: Высш. шк., 1989. – 200 с.
- 3 Александрова, З. Е. Словарь синонимов русского языка / З. Е. Александрова. – М.: Сов. энциклопедия, 1968. – 600 с.

К. У. Дземідзенка

Навук. кiр. А. А. Станкевіч,

д-р філал. навук, прафесар

ГІПЕРБАЛА ЯК ВЫЯЎЛЕНЧА-ВЫРАЗНЫ МОЎНЫ СРОДАК У ВЯСЕЛЬНЫХ ПЕСНЯХ ГОМЕЛЬШЧЫНЫ

Мова народна-паэтычнай творчасці вызначаецца яркай вобразнасцю адлюстравання аб’ектыўнай рэчаіснасці. Вясельныя песні, якія з’яўляюцца аб’ектам нашага даследавання – адзін з найбольш развітых і да цяперашняга часу актыўна функцыянуючых на Гомельшчыне традыцыйных жанраў беларускага абрадавага фальклору. Адметнай асаблівасцю вясельна-абрадавай песні з’яўляецца метафарызацыя яе паэтычнага кантэксту. Метафара з’яўляецца важнейшым сродкам адлюстравання аб’ектыўнай рэчаіснасці, “універсальным прынцыпам свядомасці творчай асобы” (Ю. Лотман).

У сістэме тропаў метафарычнага тыпу ў вясельных песнях Гомельшчыны вылучаецца гіпербала, якая з’яўляецца адным з найбольш актыўных сродкаў слоўнай вобразнасці і экспрэсіўнасці. У вясельных песнях Гомельшчыны пры абмалёўцы вобразаў гіпербалізуюцца дзеянні герояў, уласцівасці прадметаў. Пры гэтым можа перабольшвацца: фізіялагічны або фізічны стан чалавека: *Штоб жылі, багацелі, Штогод пузацелі* [1]; *Дарую вам кусочак медзі, Штоб дзеці былі, як мядзведзі*; яго сацыяльнае становішча: *Дзяўчына, не тужы, Папала не ў хлеб, а ў каржы*; характарыстыка інтэнсіўнасці дзеяння: *Сем дзён хфартух шыла, А да абеда пашыла*; колькасць асоб ці прадметаў: *Сколькі на дварэ калкоў, Штоб столькі было сыноў*; памер прадметаў: *Жыцечка як боб, слёзачкі, як дроб*; аб’ём рэчыва: *З сямі бочак мучыца, З сямі рэчак вадзіца, З сямі курак-шчабятусаў яйца* і інш.

Выяўленча-выразная роля гіпербалы абумоўлена колькасным узмацненнем інтэнсіўнасці працэсу выконваемага ў час вясельна-рытуальнага дзеяння, істотных уласцівасцей прадмета або з’явы, характарыстыкі дзеючай асобы шлюбнай цырымоніі. Гіпербала як выяўленча-выразны моўны сродак павышае ступень эмацыянальнага ўздзеяння вясельнай песні, садзейнічае экспрэсівізацыі маўлення.

Літаратура

- 1 Тут і далей прыклады падаюцца паводле наступных фальклорна-этнаграфічных зборнікаў: Вяселле на Гомельшчыне: фальклорна-этнаграфічны зборнік / уклад. І. Ф. Штэйнер, В. С. Новак. – Мінск: ЛМФ “Нёман”, 2003. – 472 с.; Вясельная традыцыя Гомельшчыны: фальклорна-этнаграфічны зборнік / уклад. В. С. Новак. – Мінск: Права і эканоміка. 2011. – 485 с.